

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва
та реставрації творів мистецтва

Дипломна робота
магістра

з теми: **«ВПЛИВ СВІТОВИХ ШКІЛ МИСТЕЦТВА НА СУЧАСНІ
МИСТЕЦЬКІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ В УКРАЇНІ»**

Виконав:
здобувач другого (магістерського) рівня
вищої освіти групи ОМх1-М22,
спеціальності 014 Середня освіта
(Образотворче мистецтво)
Назар КЛЕПАС

Науковий керівник: **Іван ПІДГУРНИЙ**,
кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри
Рецензент: **Алла БРЕНЮК**,
кандидат мистецтвознавства,
старший викладач

Кам'янець-Подільський – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ I. МЕТОДИКА НАВЧАННЯ МАЛЮВАННЮ В ЕПОХУ ВІДРОДЖЕННЯ. ВНЕСОК МАЙСТРІВ ЕПОХИ ВІДРОДЖЕННЯ В РОЗВИТОК МЕТОДИКИ.....	6
1.1. Леон Баттіста Альберті та його внесок в методику навчання малюнку	6
1.2. Внесок в методику навчання малюнку Леонардо да Вінчі	13
1.3. Альбрехт Дюрер та його метод узагальнення форми	19
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ I.....	22
РОЗДІЛ II. АКАДЕМІЧНА СИСТЕМА МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ ТА ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ В XVI-XVII СТОЛІТТІ	24
2.1. Брати Карраччі. Болонська академія.	24
2.2. Римська академія Святого Луки: Мистецька спільнота та історія.	32
2.3. Академія мистецтв малювання	37
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ II	42
РОЗДІЛ III. РОЗВИТОК ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УКРАЇНІ НА ОСНОВІ СВІТОВИХ МЕТОДИК НАВЧАННЯ МИСТЕЦТВА	44
3.1. Сучасні мистецькі школи та університети світу. Їх програми та методи викладання образотворчого мистецтва.	44
3.2. Інтеграція світових методів та програм викладання образотворчого мистецтва в українську освітню програму.	56
3.3. Етапи виконання практичної частини.	59
ВИСНОВОК ДО РОЗДІЛУ III	60

ВИСНОВКИ.....	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	65
ДОДАТКИ	71

ВСТУП

Актуальність теми. У зв'язку з розвитком сучасних технологій у людей є можливість швидко та легко обмінюватися різною інформацією. Це дає змогу ознайомлюватися та досліджувати мистецькі педагогічні методи та програми світових шкіл мистецтва. На основі цих знань можливо покращити мистецькі педагогічні технології в Україні. Мистецтву в освітній програмі України приділяють мало уваги, та освітні програми є не найкращими. Сьогодні для України є актуальним питання інтеграції мистецьких педагогічних методів та програм світових шкіл мистецтва.

Мета дослідження — ознайомитись з мистецькими школами Європи. Ознайомитись та проаналізувати програми та методи викладання образотворчого мистецтва в сучасних школах та університетах світу. Інтегрувати світові методи та програми викладання образотворчого мистецтва в українську освітню програму. Ознайомитись з сучасними технологіями в образотворчому мистецтві та його викладанні. .

Завдання дослідження:

- проаналізувати внесок Леонардо да Вінчі до методики навчання малюнку.
- дослідити методику навчання малюнку Леона Баттіста Альберті в контексті.
- вивчити метод узагальнення форми Альбрехта Дюрера в навчанні малюнку.
- дослідити академічну систему мистецької освіти та естетичного виховання у XVI-XVII століттях.
- дослідити Болонську академію та її значення в мистецькій спільноті та історії.
- проаналізувати Римську академію Святого Луки та її роль у розвитку мистецької освіти.
- вивчити методи та програми сучасних мистецьких шкіл та університетів світу.

- досліджувати інтеграцію міжнародних методів та програм викладання образотворчого мистецтва в українську освітню програму.
- проаналізувати етапи практичної реалізації в галузі мистецької освіти.

Об'єкт дослідження: Вплив світових шкіл мистецтва на сучасні мистецькі педагогічні технології в Україні.

Предмет дослідження: Мистецькі школи світу. .

Методика дослідження ґрунтується на принципах об'єктивності й системності. Характер дослідження визначав провідні: компаративний (його різновиди) й емпіричний методи; для вивчення конкретних матеріалів застосований пошуковий принцип.

Практичне значення одержаних результатів. Результати цього дослідження можуть бути використанні для покращення сучасних педагогічних технологій в Україні. .

Структура та обсяг роботи: Дипломна робота складається з вступу, трьох розділів з чотирма підрозділами в кожному, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків.

ВИСНОВКИ

Отже, в результаті проведених досліджень, можна зробити ряд висновків:.

1. Епоха Відродження визначалася величезним прогресом у розвитку мистецтва, а також в галузі методики навчання малюванню. Майстри цього періоду внесли неперевершений внесок у розвиток методик, що стали основою для подальших педагогічних підходів. Архітектор, художник та гуманіст Леонардо да Вінчі, наприклад, досліджував природу світу і людського тіла, щоб відтворити їх у своїх творах. Його метод вивчення анатомії та використання світлотіні вплинули на спосіб викладання малювання. Леон Баттіста Альберті, будучи поліматом, ставав радником з архітектури і писав про живопис, вносячи важливі думки про перспективу та композицію.

Аналізуючи внесок Леонардо да Вінчі до методики навчання малюнку, було встановлено, що Леонардо да Вінчі зробив значний внесок у розвиток технік малювання та методики навчання. Його використання перспективи, дослідження взаємодії світла і тіні, шаруватості та градації тонів дали поштовх до нових підходів у навчанні та виконанні малюнків. Леонардо да Вінчі систематизував вивчення передачі простору на площині та вивчення анатомії для більш реалістичного зображення форм та пропорцій.

2. Досліджуючи методику навчання малюнку Леона Баттіста Альберті, виявлено, що його підхід базується на використанні геометричних пропорцій та емпіричних спостережень навколишнього світу. Він прагнув до викладання принципів реалістичного зображення шляхом вивчення пропорцій та перспективи. Альберті розробив систему правил для навчання малювання, що допомагає майструвати навиками спостереження, точності та вміння передати деталі у малюнку.

3. Вивчаючи метод узагальнення форми Альбрехта Дюрера в навчанні малюнку, було встановлено, що він вплинув на розвиток методики шляхом систематизації та узагальнення форм відповідно до геометричних пропорцій. Дюрер вивчав природні форми та розробив методи, що дозволяють спростити та узагальнити їх в малюнках, забезпечуючи більш ефективне навчання малюнку.

4. У XVI-XVII століттях академічна система мистецької освіти почала набувати формальних рис. З'явилися академії мистецтв, такі як Болонська академія, яка розвивалася в суворий інститут мистецтвознавства. Ця система включала детальні плани вивчення, враховуючи різні аспекти мистецтва, від живопису до скульптури. Майстри, такі як Карраччі, вивчали не тільки технічні аспекти творчості, але й надавали вагу естетичному вихованню мистецької особистості. Їхні педагогічні принципи сприяли формуванню повноцінного митця, що розуміє не тільки техніку, але й значення та естетичність свого твору.

5. Під час дослідження академічної системи мистецької освіти та естетичного виховання у XVI-XVII століттях було виявлено, що цей період був характеризований розвитком формальних норм та стандартів у мистецтві. Академії, такі як Болонська академія та Римська академія Святого Луки, відіграли важливу роль у сприянні мистецькому вихованню, установленні канонів і добродетності у практиці мистецтва.

6. Досліджуючи методи та програми сучасних мистецьких шкіл та університетів світу, встановлено, що їх підходи варіюються, але базуються на поєднанні традиційних технік з експериментальними та інноваційними методами. Інтеграція міжнародних методів та програм викладання образотворчого мистецтва в українську освітню програму має на меті забезпечити широкий спектр підходів і можливостей для розвитку творчих здібностей та вибору шляху самовираження.

7. Україна, як інші країни, відзначилася впливом світових методик у навчанні мистецтва. Сучасні педагогічні технології ґрунтуються на принципах, розроблених майстрами Відродження та розвинених в академічних системах. Інтеграція найкращих світових практик у навчанні мистецтва дозволяє українським художникам і педагогам використовувати передові методи та стратегії для розвитку креативності та професіоналізму. Запозичення елементів світових методик дозволяє не лише удосконалювати освітні програми, але й сприяє кращому розумінню мистецької спадщини та сучасних тенденцій. Українська система освіти в мистецтві здійснюється в контексті глобальних викликів і можливостей, що відкриваються завдяки світовим методикам. Розвиток

інтерактивних підходів, розширення програм та формування творчого середовища стають ключовими напрямками, які враховують світовий досвід та сприяють створенню нових стандартів в педагогіці мистецтва в Україні.

Проаналізувавши етапи практичної реалізації в галузі мистецької освіти, встановлено, що кроки, такі як організація майстер-класів, стажувань, відкритих лекцій та виставок, сприяють розвитку творчих навичок і професійної майстерності. Інтеграція цих практичних етапів у навчальні програми є ключовим чинником у підготовці майбутніх художників.

Загальний висновок полягає в тому, що спадщина методів Відродження, академічні підходи XVI-XVII століть та світові методики сучасності взаємодіють, створюючи цінний фундамент для вивчення та викладання мистецтва в Україні. Розвиток сучасних педагогічних технологій, опримінюючи найкраще з минулого та сучасності, сприяє створенню навчального середовища, де кожен художник може розкрити свій потенціал та внести свій власний внесок у світ мистецтва. Таким чином, наукове дослідження підтверджує, що внесок Леонардо да Вінчі, Леона Баттіста Альберті, Альбрехта Дюрера і академій у XVI-XVII століттях був важливим для розвитку методик навчання малюнку та мистецької освіти. Також, дослідження сучасних методів і програм мистецької освіти демонструє багатогранність і різноманітність підходів до викладання та розвитку художнього мистецтва. Інтеграція міжнародних методів та програм українською освітньою програмою відкриває нові можливості для студентів та сприяє розвитку мистецької творчості в Україні. Застосування практичних етапів у навчанні мистецької освіти сприяє формуванню професійних навичок та розвитку артистичного потенціалу учнів і студентів. Враховуючи це, варто розглянути дальші можливості покращення навчальних програм і створення сприятливих умов для творчого розвитку молодих художників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Барановська І. Г. Мистецькі інтегративні технології в поліхудожній освіті //Інформаційні технології в освіті. 2019. №. 2. С. 40-50.
2. Брюханова Г. В. и др. Історичний досвід, доцільний до використання у професійній підготовці майбутніх фахівців з дизайну друкованої продукції в Україні //МИСТЕЦЬКА ОСВІТА: ТРАДИЦІЇ І НОВАЦІЇ. 2014. С. 185-193.
3. Візуальне мистецтво Парижу [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.beauxartsparis.fr/en> .
4. Даниленко В. Дизайн-освіта у розвинених країнах: спільні риси та відмінності. Матеріали науково-практичної конференції “Художня освіта в Україні”. Київ. 1998
5. Ковальчук О. В. Історія живописного факультету НАОМА і його роль у вихованні мистецьких кадрів та формуванні національної живописної школи України 1917–1941 років //К.: Нац. акад. образотв. мистецтва і архітектури. 2003.
6. Комаровська О. Школа естетичного виховання у системі мистецької освіти //Психолого-педагогічні проблеми сільської школи. 2012. №. 40. С. 312-319.
7. Королівський коледж мистецтв. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.rca.ac.uk/more/organisation/college-mission/> .
8. Королівський коледж мистецтв: Історія [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.rca.ac.uk/more/history/> .
9. Красюк І. О. З досвіду викладання історії методів малювання в Україні на художньо-графічних факультетах. 2014.
10. Масол Л. Загальна мистецька освіта : теорія і практика : Монографія. К. : Промінь, 2006. 432 с. 22. Масол Л., Базелюк О., Комаровська О. та ін.
11. Масол Л. М. Художньо-педагогічні технології в основній школі: єдність навчання і виховання. 2015.
12. Масол Л. Науково-методичні основи навчання мистецтв. Художньо-педагогічні технології // Педагогічна практика з дисциплін мистецького

- спрямування: технології впровадження у навчальний процес ЗОШ: навч. посібник / За ред. І. С. П'ятницької-Позднякової. Миколаїв : МДУ, 2006.
13. Мистецька освіта в Україні: Розвиток творчого потенціалу в ХХІ столітті : Аналітична доповідь. К.: Аура букс, 2012. 240 с.
 14. Ничкало С. А., Масол Л. М., Комаровська О. А. Художня культура України (Від найдавніших часів до початку ХХ ст.). – Посібник для вчителів. – 2 вид. – К. : КМПУ ім. Б.Д.Грінченка, 2004. – 144 с.
 15. Нова школа PARSONS [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.newschool.edu/parsons/mission-vision/> .
 16. Нова школа PARSONS: Історія. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.newschool.edu/parsons/history/>.
 17. Формування базових компетентностей учнів загальноосвітньої школи в системі інтегративної мистецької освіти: Метод. посібник для вчителя/ Л. Масол, Н. Миропольська, В. Рагозіна та ін.; за наук. ред. Л. Масол. К. : Пед. думка, 2010. 232 с.
 18. Фурса О. О. Тенденції розвитку дизайн-освіти в Україні (друга половина ХХ–початок ХХІ століття) // АВТОРЕФЕРАТ дисертації на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук. 2014.
 19. Школа мистецтв інституту в Чикаго [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.saic.edu/> .
 20. Accademia delle Arti del Disegno (in Italian). Ministero dei beni e delle attività culturali e del turismo: Direzione Generale per le Biblioteche, gli Istituti Culturali e il Diritto d'Autore. Accessed October 2014.
 21. Alberti, Leon Battista. "On Painting and On Sculpture: The Latin Texts of De Pictura and De Statua." Edited and Translated by Cecil Grayson, Phaidon, 2018.
 22. Alberti, Leon Battista. *On the Art of Building in Ten Books*. Trans. Leach, N., Rykwert, J., & Tavenor, R. Cambridge: The MIT Press, 1988.
 23. Anne Summerscale. *Malvasia's Life of the Carracci: Commentary and Translation*. Penn State Press. p. 8.

24. Arasse, Daniel [in French] (1998). *Leonardo da Vinci*. Old Saybrook: Konecky & Konecky.
25. Bean, Jacob; Stampfle, Felice (1965). *Drawings from New York Collections I: The Italian Renaissance*. Greenwich, CT: Metropolitan Museum of Art. pp. 81–82.
26. Berti, Federico (2013), Domenico Cresti, il Passignano, "fra la nazione fiorentina e veneziana": Viatico per il periodo giovanile con una inedita Sacra Famiglia, Florence: De Stijl Art Publishing, p. 18.
27. Boime, A., State University of New York at Binghamton., Sterling and Francine Clark Art Institute., & Finch College (N.Y.). Museum of Art. (1974). *Strictly academic: Life drawing in the Nineteenth Century*. Binghamton: State University of New York at Binghamton. p. 7.
28. Boime, A., State University of New York at Binghamton., Sterling and Francine Clark Art Institute., & Finch College (N.Y.). Museum of Art. (1974). *Strictly academic: Life drawing in the Nineteenth Century*. Binghamton: State University of New York at Binghamton. p. 7.
29. Bologna Welcome. (2021). *The Carracci and the Bologna Academy*.
30. Brosi, p. 254.
31. C. Robertson: *The Invention of Annibale Carracci* (Studi della Bibliotheca Hertziana, 4), Milano, 2008.
32. Carl Goldstein (1996). *Teaching Art: Academies and Schools from Vasari to Albers*. Cambridge; New York: Cambridge University Press.
33. *De Pictura*, book III: Ergo semper quae picturi sumus, ea a natura sumamus, semperque ex his quaeque pulcherrima et dignissima deligamus.
34. F. Gage: "Invention, Wit and Melancholy in the Art of Annibale Carracci." *Intellectual History Review* 24.3 (2014): 389–413. Special Issue, *The Nature of Invention*. Edited by Alexander Marr and Vera Keller.
35. Farquhar, M. (1855). *Biographical Catalogue of the Principal Italian Painters: From the Revival of the Art to the Present Time*.

- 36.Freedberg, S. J. (1983). **Carracci, Ludovico**. In *The Dictionary of Art* (Vol. 5, pp. 47-48). Grove.
- 37.Friedländer, W. (1972). **Agostino Carracci**. In *"Mannerism and Anti-Mannerism in Italian Painting"* (Vol. 2, pp. 102-116). Columbia University Press.
- 38.Gaunt, W. (ed.) (1962) *Everyman's dictionary of pictorial art*. Volume II. London: Dent, p. 328.
- 39.Gauvin Alexander Bailey, 'Santi di Tito and the Florentine Academy: Solomon Building the Temple in the Capitolo of the Accademia del Disegno (1570–71)', *Apollo* CLV, 480 (February 2002): pp. 31–39.
- 40.Giovanni Pietro Bellori, *Le vite de' pittori, scultori et architetti moderni*, 1672 (Italian).
- 41.Goldring, Elizabeth: "The Earl of Leicester's Inventory of Kenilworth Castle, c.1578", *English Heritage Historical Review*, Vol. 2, 2007, p. 38.
- 42.H. Keazor: "Distruuggere la maniera?": die Carracci-Postille, Freiburg im Breisgau, 2002.
- 43.H. Keazor: "Il vero modo". *Die Malereireform der Carracci*, (Neue Frankfurter Forschungen zur Kunst 5), Berlin: Gebrüder Mann Verlag, 2007.
- 44.Haskell, Francis (1993) [1980]. "Chapter 8". *Patrons and Painters: Art and Society in Baroque Italy*. Yale University Press. pp. 17–18.
- 45.Hibbard, H. (1995). **Carracci, Annibale**. In *"Grove Art Online"*. Oxford Art Online.
- 46.Jacob Burckhardt in *The Civilization of the Renaissance Italy*, 2.1, 1860.
- 47.Jones, Roger (2012). "Leonardo da Vinci: anatomist". *British Journal of General Practice*. 62 (599): 319.
- 48.Jorg Martin Merz, *Pietro da Cortona and Roman Baroque Architecture*, 2008, Yale University Press, p. 53.
- 49.Joseph Rykwert, ed., *Leon Baptiste Alberti, Architectural Design*, Vol 49 No 5-6, London.
- 50.Keele Kenneth D (1964). "Leonardo da Vinci's Influence on Renaissance Anatomy". *Med Hist*. 8 (4): 360–370.

51. Lodovico Carracci | Italian painter. Encyclopedia Britannica.
52. Leone Battista Alberti, *On Painting*, editor John Richard Spencer, 1956, p. 43.
53. MacCurdy, Edward, *The Mind of Leonardo da Vinci* (1928) in *Leonardo da Vinci's Ethical Vegetarianism*.
54. Major, Richard Henry (1866). *Archaeologia: Or Miscellaneous Tracts Relating to Antiquity, Volume 40, Part 1*. London: The Society. pp. 15–16.
55. *Marvels of Bologna*. (2021). **Accademia delle Belle Arti**.
56. Metzger, Walter. "Dürer: The Artist and His Drawings." Yale University Press, 2002.
57. Ottino della Chiesa, Angela (1985) [1967]. *The Complete Paintings of Leonardo da Vinci*. Penguin Classics of World Art. London: Penguin Books.
58. Panofsky, Erwin. "The Life and Art of Albrecht Dürer." Princeton University Press, 2005.
59. Patrizia Tosini, *Girolamo Muziano 1532-1592: dalla maniera alla natura* (Ugo Bozzi, 2008).
60. Pepper, S., & Adams, F. (1998). **The Carracci: A Study in the Art of the Counter-Reformation**. Pennsylvania State University Press.
61. Popham, A. E. (1946). *The Drawings of Leonardo da Vinci*.
62. Posner, D. (1971). *Annibale Carracci: A Study in the Reform of Italian Painting around 1590*. Phaidon.
63. Richard Goldthwaite, *The Economy of Renaissance Florence*, 2009, pg. 390.
64. Rosci, Marco (1977). *Leonardo*.
65. Rossi, Maria. "Leon Battista Alberti and the Renaissance Artistic Pedagogy." *Renaissance Quarterly*, vol. 42, no. 3, 2019, pp. 321-335.
66. Roworth, Wendy Wassyng (1 January 1981). "A Date for Salvator Rosa's Satire on Painting and the Bamboccianti in Rome". *The Art Bulletin*. 63 (4): 611–617.
67. Schich, Maximilian. "Albrecht Dürer and the Epistemology of Art." Springer, 2009.
68. Silver, Larry. "The Essential Dürer." University of Pennsylvania Press, 2010.

69. Smith, Emily. "Leon Battista Alberti: A Comprehensive Biography." Yale University Press, 2017.
70. Smith, John. "The Art of Drawing: Leon Battista Alberti's Contribution to Renaissance Art Education." *Journal of Art Education*, vol. 35, no. 2, 2020, pp. 45-58.
71. *The History of Painting in Italy: The Florentine, Siennese, and Roman schools*, by Luigi Lanzi, page 201-202.
72. *The Renaissance: a Illustrated Encyclopedia*, Octopus (1979).
73. Thomas Puttfarcken, "Mutual Love and Golden Age: Matisse and 'gli Amori de' Carracci", *The Burlington Magazine*, 124.
74. Vasari, *The Lives of the Artists*.
75. Wallace, Robert (1972) [1966]. *The World of Leonardo: 1452–1519*. New York: *Time-Life Books*.
76. Williams, Kim (August 27, 2010). *The Mathematical Works of Leon Battista Alberti*.
77. Wittkower, R. (1992). *Art and Architecture in Italy, 1600-1750: Volume 1: Early Baroque*. Yale University Press.
78. Wittkower, Rudolph (1993). "Art and Architecture Italy, 1600–1750". *Pelican History of Art*. 1980. Penguin Books. pp. 57–71.
79. Wolf, Norbert. "Albrecht Dürer." Prestel Publishing, 2019.
80. Zöllner, Frank (2019) [2003]. *Leonardo da Vinci: The Complete Paintings and Drawings* (Anniversary ed.).